

Korealita dle práva občanského.

Em. K o z á č e k (Brno).*)

Obligace se definuje jako právní poměr, t. j. povinnostní vztah mezi dvěma přesně určenými subjekty. Právní poměr jest označen jako povinnostní vztah, tedy povinnost, jelikož tato jest ústředním pojmem právním a ne právo. To lze dokázati jednoduše tím, že máme spoustu norem, při nichž není patrnó ničí oprávnění. Naproti tomu není ani myslitelná — nejen že ve skutečnosti se nevyskytuje — norma, jež by neukládala povinnosti. Vždyť uznáváme-li, že norma vyjadřuje něco, co má býti, musíme uznati též primitivní logický důsledek, že povinnost není než jednoslovným vyjádřením věty, co má býti a že tedy obsahem normy jest vždy povinnost.

Právo v subjektivním smyslu není než hospodářským ekvivalentem korespondujícího protějšku nějaké povinnosti, oprávnění je hodnotou, třeba ne vždy v penězích přímo ocenitelnou, a sice kladnou hodnotou. Kde hospodářsky nehodnotíme kladně, tam nemluvíme o právním nároku. To jest ovšem pouze jedna stránka pojmu; nárok má z druhé polovice též svůj právní charakter. O něm níže. Zde jsem chtěl říci jen tolik, že právo není ryzí právní pojem, že vzniká sloučením hlediska právního s hospodářským. Obojí se navzájem doplňuje, ale nelze argumentovat v jedné oblasti a při tom docela zanedbávat druhou, protože jedna druhou determinuje.

Povinností je norma dostatečně určena. Z povahy sociálního smyslu právního řádu se domníváme, že povinnost se ukládá lidem, není-li ustanoveno v normě blíže, kdo má povinnost. Avšak právnícky to není nutno. Právní řád může spojit povinnost s čímkoli, nejen s člověkem; po případě i s ničím, ovšem, že by to nemělo sociálně smyslu ani účinku. Proto právní řád vždy přičítá povinnost lidem. Mluvíme tu o subjektu povinnosti. Právní subjekt (tedy lidé, kteří mají nějakou povinnost) může býti určen rozmanitým způsobem: přímo nebo nepřímo; závisle na určitých podmínkách a předpokladech; individuálně, takže se může říci určitě, kdo má povinnost, nebo docela povšechně na př. každý třetí a pod. Toto rozlišení je pro obligace rozhodné. O obligaci mluvíme jen tam, kde povinnostní subjekt jest určen individuálně. Kde je určen jen povšechně, o obligaci nemluvíme, nýbrž na př. o právech věcných, kde je povinnost negativního obsahu a velmi abstraktní povahy, takže náš intelekt hovívá si v konkrétech a smyslových skutečnostech opačně zdůrazňuje, co někdo k věci jistým způsobem kvalifikované smí, ne co každý jiný má povinnost opomíjet. Takto konkrétnější je to obvyklému způsobu představování bližší.

Na začátku jsem mluvil o dvou přesně určených subjektech. Jedním je subjekt povinnosti, v obligačním právu mu říkáme dlužník, a druhým je tak zv. věřitel, t. j. subjekt, jehož vůle za určitých podmínek (trvání obligační povinnosti, dospělost, neplacení dlužníka a

*) Tato studie byla napsána před vyjitím knihy prof. Dr. Sedláčka: *Obligační právo*. Srovn. tam str. 117 a násl.

pod.) jest skutkovou podstatou vzniku další povinnosti, zpravidla povinnosti státu vztahující se k oné povinnosti prvotní. Toto je ta druhá, právníká půlka »právního nároku«, o němž jsem se zmínil, to je ten korespondující protějšek povinnosti. V obligacích je nutno, aby tento subjekt věřitelský zde byl a aby byl dán individuálně. Je-li určen po-yšečně, není tu obligace, nýbrž na př. právo správní nebo procesní, kde po případě není dán vůbec.

Právní pojmy jsou formální, formují v racionalitu povinností nějaký obsah: hospodářský, sociální, náboženský, technologický a pod. Při obligaci zpravidla myslíme jen na ony normy, jež mají obsah hospodářský, jež patří do t. zv. práva soukromého. V tomto směru by se snad mohla definice obligace doplnit. Neboť může vzniknouti povinností vztah mezi dvěma určitými subjekty i jiného rázu než hospodářského.

Je-li celý právní systém obligací vyplněn pojmy hospodářskými, jež třeba zajisté o sobě, jako právní skutečnosti, vykládat hospodářsky, pak bychom mohli konstruovat vedle právního i hospodářský systém obligací. Sociálně slouží právo jen k tomu, aby upravovalo stejnoměrné, spravedlivé a neproměnlivé dosahování hospodářských účelů. Takovým účelem je na př. obstarání si potřebných statků za peníze, trh, nebo bezpečné uložení cenné věci -- depositum atp. Všecky smlouvy v právu obligačním obsahují hospodářské účely, jež se mohou státi normami, které pak zákon nebo úmluva zpravidla vybaví celou řadou povinností. Smluvní typy OZO jsou konglomerátem více norem, spojených stejným hospodářským účelem.

Odtud prýští these o nutnosti kauzy při smlouvách obligačních, při čemž kauza není nic jiného, než hospodářský účel. U tak zv. smluv abstraktních se účel, kauza předpokládá a neuvádí jen z technických důvodů. Ale ve skutečnosti tu vždycky kauza jest, jelikož už psychologicky každé lidské jednání musí mít nějaký důvod, účel, byť i sebe nerozumnější. Aby se z hospodářského účelu stala smlouva, t. j. zdroj norem, je třeba jen, aby předpokládajíc zachování obecných náležitostí, byl právem uznán a smluven. Zásadně naše právo uznává každý hospodářský účel, pokud neodporuje zákonům a mravům. Jednotlivé smlouvy, na př. typy OZO, jsou v nejjednodušší podobě jen definicemi hospodářských účelů, právo garantuje stanovením povinností jejich realizaci. Mluvíme-li na př. o smlouvě tržové, spojujeme vlastně celou řadu povinností jedním hospodářským účelem; smlouvením se o tento účel je právním jednáním zakládajícím en block všecky tyto povinnosti, je normou.

Hospodářským účelem, ovšem rázu sekundárního, akcesorického, může býti také zabezpečení řádného splnění a pohodlné vydobytečnosti oněch povinností. Zásadně se tento účel, tato kauza, neliší od těch nahoře uvedených, leda že bez nich sama nemůže existovat; v zásadě tedy o ní platí totéž. Sem patří: právo zástavní, rukojemství a korealita, Nám zde jde jen o korealitu.

Je-li pouze jediná obligační povinnost, jež se přičítá více samostatným dlužníkům, nebo jež svědčí více samostatným věřitelům, mluvíme o obligaci korealné. Korealita má dva podstatné znaky: jed-

notnost povinnosti a mnohost subjektů. Jelikož je povinnost jen jedna, zrušuje se, jakmile byla jednou splněna, buď přímo nebo surrogátem plnění, nebo jakmile z jiných právních důvodů zanikla. A jelikož jest více subjektů, které mají tutěž jednu povinnost celou, plyne z povahy věci, že kterýkoli ji musí splniti celou, protože ji každý celou má, ale jakmile ji jeden splnil, ostatní už ji splniti nemusí a nemohou, protože právě byla pouze jedna. Dále: jelikož má každý dlužník povinnost, věřitel její splnění může žádati od kteréhokoli dlužníka, ovšem jen pokud se jednou celá nesplní. To vše plyne prostě logicky z povahy koreality. Positivnímu právnímu řádu pak náleží, aby upravil podrobněji modalitu koreality v souhlase s ostatním právním řádem.

Kausa koreality, hospodářský účel zajištění a snadného vydobytí, platí-li právně v konkrétním případě, jeví se v oblasti práva jako modifikace povinností obyčejné plynoucích z hlavní, primérní obligace, po případě způsobí vznik povinností dalších. Obligace, která jest koreální, může býti kteréhokoli druhu, ať z vůle stran, nebo ze zákona, předmětem jejího plnění může býti každé dare nebo focere, ať dělitelné nebo nedělné. Zde jsem se dotkl otázky obligací nedělných, jež mnoho autorů považuje za případ koreality. Myslím, že to není správné. Není zde vůbec jediné obligace, nýbrž více zcela samostatných obligací. To plyne: 1. Z § 890. OZO, kde se ustanovuje, že je-li více věřitelů nedělného plnění, dlužník není povinen plniti některému věřiteli, leč že by mu poskytl jistotu, že nastoupení ostatních věřitelů mu neuškodí, může naléhati na to, aby se všichni věřitelé domluvili, nebo věc uložiti u soudu. Toto ustanovení jest dáno zřejmě proto, že dlužník by se plněním jednomu věřiteli neovobodil proti ostatním, není zde tedy typického, podstatného účinku koreality. 2. Z práva postihu mezi více dlužníky nedělného plnění, který má zcela povahu kondikce; jeden dlužník plnil dluh cizí. Pokládat obligaci s plněním nedělným za obligaci koreální svádí podobnost účinku plnění jednoho dlužníka na ostatní, který však v případě nedělnosti plyne z povahy předmětu plnění a ne jako při korealitě ze zvláštní konstrukce koreální obligace a který plyne z předpisu § 890., protože jinak pro povahu plnění by vůbec nebylo možno uspokojiti věřitele. 3. Mnohost obligačních povinností při obligaci nedělné plyne ze všeobecně uznaného názoru, že, je-li náhradní plnění obligace nedělné dělitelným (a to bude, jsouc peněžní), plnění se mezi dlužníky rozdělí, t. j. normálnímu splnění nebude už nic faktického na závađu. Toto rozdělení by při koreální obligaci nastat nemohlo. Nedělným může býti předmět buď fysicky, na př. předání koně (jest lišiti od zřízení vlastnictví ke koni, to je dělitelné), provedení díla, pokud není nějakou běžnou kvantitou měřitelnou, anebo už pojmově, na př. povinnost zřídit služebnost cesty, povinnost vytápěti výměnek a pod. Dělitelný je jen ten předmět, jehož díly se liší od celku jen kvantitativně, ne kvalitou. Obligace nedělná se může státi koreální, ale jen tím způsobem jako každá jiná, čili i korealita může mít plnění nedělné za předmět.

Rovněž mylně se někdy pokládá za korealitu rukojemství. Myslím, že i zde ve všech případech rukojemství jsou dvě zcela roz-

dílné obligační povinnosti, dlužníkov a rukojmova, jenže předmět rukojemské obligace je určen předmětem obligace hlavní (není-li dluhu hlavního, není ani dluhu rukojemského), tedy rukojmé ručí za to, dluží to, co hlavní dlužník, ale jen nanejvýš až do výše a přísnošti dluhu hlavního v době zřízení rukojemství. Kdyby se zavázal za více, nebo za přísnějších podmínek, už by to, co převyšuje hlavní dluh, bylo dluhem hlavním samo a ne již rukojemstvím, to by už nebylo určeno dluhem cizím. Pozdější změny v obligaci hlavní v neprospěch dlužníkův se nemohou týkati rukojma, ježto jeho obligace je rozdílna. Ve prospěch dlužníkův se mohou týkati rukojma jen potud, pokud ještě závazek rukojmův zůstává závazkem rukojemským. Pro tento způsob určení předmětu plnění nazývá se obligace rukojemská akcesorickou. Naproti tomu je při korealitě obligační povinnost jediná. Se stanoviska hospodářského je korealita lepším zajištěním než rukojemství, je neomezené, není omezeno akcesoritou.

Obligace obyčejná se stává koreální: 1. Aktem volním: smlouvou, posledním pořizáním, výrokem soudce. 2. Předpisem zákona.

ad 1. Každá smlouva může být umluvena jako koreální. Unitas actus se nevyhledává, korealitu smlouvou jednotlivé subjekty mohou uzavíratí v rozdílných dobách, jenom když je nepochybný úmysl zříditi korealitu. Zpravidla se užije výslovně výrazů: rukou společnou a nerozdílnou, všichni za jednoho a jeden za všechny, solidárně, koreálně a pod. Avšak i mlčky lze založiti korealitu, je-li úmysl nepochybný. Netřeba ani, aby spoludlužníci o sobě věděli, spoluvěřitelé o sobě věděti musí, jinak by byli ve svém právu zkracováni. Na povaze korealitě se nic nemění, má-li plniti některý ze spoludlužníků jen výmínečně neb s doložením času.

Při založení korealitě posledním pořizáním třeba rovněž nepochybného úmyslu koreálního, třebas i formou alternativity. Nejpraktičtější jsou nařízení odkazová.

Výrokem soudním jen, má-li povahu konstitutivní. Je nutné výslovně zřízení korealitě.

ad 2. a) Více dědiců ručí koreálně dle § 550. Před podáním přihlášky dědické jest pozůstalost samostatnou právnickou osobou (§ 547), která sama ručí za všechny dluhy, a na tomto poměru se nic nezmění, přihlásí-li se k pozůstalosti dědicové s výhradou; tím jejich jmění s pozůstalostí nesplývá a proti třetímu jest na dědice s výhradou hleděti jako na správce pozůstalosti. Ručí tedy i nadále za pozůstalostní dluhy pozůstalost sama. Po soudní přípovědi dědictví ručí pak každý spolu dědic jen svým dílem za dluhy pozůstalostní (§ 821) docela samostatně, korealita nevzniká. V prvním případě proto, že není více subjektů, zde proto, že je více obligací. § 550. nemá tedy v případě dědice výhradného významu. V případě dědiců bezvýhradných však nastává korealita (jen zde se uplatňuje § 550) ihned přihláškou dědickou, neboť obojí massa majetková splývá, všichni spoludědicové jsou subjekty nového, sloučeného jmění a korealita nezaniká ani dle § 820 pro soudní přípovědi.

b) Dle § 154. poskytují děti společně schudlým rodičům výživu

a také třetím, kteří snad místo nich živilí rodiče, ručí koreálně. (Sporno!)

Podle § 1282. ručí koreálně dědic s kupcem pozůstalosti vůči legatářům a pozůstalostním věřitelům.

c) Korealita vzniká ze zákona též deliktem. Za delikt musíme zde považovati nejen delikt v běžném smyslu, nýbrž i každé jednání proti konkrétní právní povinnosti, na př. porušení smluvního závazku nebo povinností poručenských atd. Dopustí-li se deliktu více subjektů společně, ručí za vzniklou škodu všichni koreálně (§ 1301 a násl.). Aby nějaký delikt byl podniknut společně, k tomu jest třeba, aby byl podniknut *communi consilio*. To znamená na základě předběžné úmluvy, anebo aby škoda aspoň byla způsobena společnou činností. Zákon ke vzniku koreálního ručení vyžaduje v § 1302 dolu, kulposní jednání zásadně zavazuje jen k náhradě za škodu způsobenou vlastní nedbalostí; jenom nedají-li se určití díly způsobené škody, ručí i kulposní delikventi koreálně. Byla-li škoda způsobena nikoliv *communi consilio*, nýbrž aniž jedna osoba o druhé věděla, může vzniknouti korealita jenom, když oddělenou zcela samostatnou činností byla způsobena celá škoda, když činnost každého o sobě stačila ke způsobení celé škody. (Dvojí zapálení, člověk zabit dvěma výstřely.) Zde vznikne pouze jedna obligace, jelikož určení dílů je už pojmově vyloučeno, a způsobená škoda může býti nahrazena jen jednou, po druhé již by to nebyla náhrada škody. A tato jedna povinnost se přičítá více subjektům. Kausa koreality v tomto případě je jiná než v ostatních, je jedinou logickou možností, vyplývá z povahy věci, ale právnícká konstrukce je táž.

Členové soudního dvoru ručí koreálně za pouhé opomenutí v každém případě; ručení je tedy zostřeno (zák. syndik).

d) Dále sem patří případy, kdy se ručí za cizí zavinění: α) § 228, 210. Poručníci neb opatrovníci ručí koreálně i když jednotlivě není zavinění, spravovali-li poručenský neb opatrovanecký majetek společně, anebo rozděleně sice, ale bez soudního schválení.

β) Hostinští, lodníci a vozkové za věci odevzdané do uschování jejich zřízcům s těmito ručí koreálně §970, 1316. Pán domácnosti za nepočetné a podezřelé osoby do domácnosti přijaté neb najaté k nějaké práci (§§ 1314, 1315).

γ) § 1318: případ *actionis de effusis et deicetis* (držitel bytu s pachatelem).

δ) Spolumajitelé vzteklého psa, nebo stádního dobytčete, jež způsobilo škodu na polích (dekret dvor. kanc. z r. 1816, min. nař. z r. 1860).

ε) Pošta a dráha za své zřízence.

ζ) Pojišťovny proti spáchání škody (na př. krádeže) ručí koreálně s pachatelem pojištěnci.

η) Stát za soudcovské úředníky (zák. syndik). Mimo tyto jest ještě celá řada drobnějších případů, hlavně v zákonech o silostrojích.

Všecky případy koreality ze zákona jsou případy koreality pasivní, mají mnohost subjektů jen na straně dlužnické. Snad jenom jediný případ § 954. bychom mohli počítati za aktivní korealitu:

koreálně jsou oprávněni žádati zákonné úroky z obnosu darovaného dárce a jeho dítě, narodilo-li se mu teprve po darování, a dárce neb dítě upadli v nouz i. Vůbec případ koreality aktivní, i ze smluv, je v praxi mnohem řídkší a hospodářsky bezvýznamnější.

Všecky tyto uvedené způsoby jsou způsoby, jimiž se korealita v obligaci zakládá. Neliší se v podstatě od obligačních způsobů obligací obyčejných. Jsou to stejně zde jako tam vůle a zákon, jenže při korealitě její zvláštní povahou poněkud modifikované, modifikované právě vůlí strany neb zákonodárce založiti korealitu. Stejně jest tomu i při zrušení koreality, t. j. způsobech solučních v nejširším smyslu. I zde se obligace koreálná ruší týmiž způsoby jako obligace obyčejná; je to samozřejmé, protože v obou případech je jen jedna obligace, jejich obsah, t. j. povinnost něco plniti, je stejná, jenom způsob, jak plniti, je modifikován založením koreality, tedy mnohostí subjektů. Odchylnka není rázu zásadního, spíše jen se týká techniky plnění.

Při pasivní korealitě má každý dlužník povinnost plniti, ale jakmile jednou splnil, ostatní jsou osvobozeni. Společný věřitel je povinen plnění od plněního dlužníka přijmouti, nemůže nastoupiti na jiného dlužníka, který už nemá nijaké povinnosti (jinak by se věřitel mohl octnouti v prodlení). Jelikož však má každý spoludlužník povinnost celého plnění, může společný věřitel, dříve než mu celé plnění bylo nabídnuto, podle své libosti žádati od kteréhokoli dlužníka, nebo od více jednotlivých dlužníků buď celé plnění anebo jeho jakoukoliv část (*electio*). Od své volby může kdykoliv ustoupiti a ji měniti. Kvitanci může žádati na něm kterýkoli dlužník, protože pro všechny se obligace zrušila.

Při aktivní korealitě má každý spoluvěřitel právo žádati celé plnění, ale jakmile mu jednou bylo splněno, ostatní svého práva pozbývají. Společný dlužník může tedy dle své vůle plniti kterémukoli ze spoluvěřitelů (*electio*) a od ostatních se tím osvobodí. A rovněž kterýkoli ze spoluvěřitelů může plnění požadovati a ostatní tak z práva na plnění vyloučí; požadování se musí státi dle § 892. aspoň nimosoudní upomínkou, tím jsou ostatní spoluvěřitelé vyloučení a společný dlužník je vázán na upomínajícího věřitele (*praeventio*).

Zaplacení je normálním způsobem zrušení obligace, obligace se zruší splněním svého obsahu. Stejně je tomu i při surogátech zaplacení: při *datio in solutum*, *compensaci* a *zpravidla novaci*; je zde vlastně zaplacení, jenom že trochu odchylné od způsobu určeného při založení obligace, ale přece způsobil splnění obligaci, a hospodářsky je to zpravidla totéž. Mimo to se též zruší obligace zřeknutím se práva na zaplacení při pasivní korealitě (*pactum de non petendo in rem*) a nemožností plnění. Všecky tyto způsoby zrušovací týkají se přímo samé obligace, zrušují povinnost plniti, zrušují tedy též korealitu té obligaci připojenou jako akcesorickou. Prosté obligace se však ruší ještě jinými způsoby, jež se netýkají přímo samé obligační povinnosti, jež zbavují pouze dlužníka povinnosti resp. věřitele nároku pro nastalé skutečnosti, týkající se jen jejich osoby. Při obyčejné obligaci, kde je pouze po jednom subjektu na každé straně,

tím obligace pomíjí, ježto není, kdo by měl plniti nebo komu by se mělo plniti, obligace přestane trvat, poněvadž jeden z jejích pojmových znaků, některý subjekt, zmizí. Avšak při koreálné obligaci v tomto případě vystoupí z obligace pouze subjekt, jehož se to týká, kdežto pro ostatní existuje koreálná obligace dále nedotčena, na nejvýš se může stát, že vystoupí z obligace všechny subjekty, až na jednoho, a tím se změní obligace koreálná na obligaci prostou, zruší se tedy pouze korealita, ale její obligace ne, leč by vystoupily všechny subjekty. Mezi způsoby vylučující jen subjekt, jehož se týkají, patří promlčení žaloby, konfuse, propuštění některého dlužníka v pasivní korealitě, zřeknutí se při aktivní korealitě (nezpůsobí jako při pasivní korealitě zrušení obligace, jelikož nelze ostatní věřitele v jejích právech zkracovati), někdy též novace, nemá-li povahy soluční.

K jednotlivostem je třeba připomenouti:

Ke kompensaci: Korespondující dluhy věřitele a dlužníka se mohou navzájem zrušiti smlouvou kompenzační anebo námitkou kompenzační proti žalobě. V obou případech je ten moment velmi důležitý, že kompenzace zruší vzájemné dluhy ex tunc, od doby, kdy poprvé stály proti sobě. Na př.: Podal-li spoluvěřitel, který společnému dlužníku nic nedluží, proti tomuto dlužníku žalobu, může společný dlužník užiti své kompensování schopné pohledávky proti jinému ze spoluvěřitelů než který ho žaluje jen tak, že dlužícího spoluvěřitele zažaluje, ten se bude brániti námitkou kompenzační a společný dlužník se tím osvobodí i od spoluvěřitele, který ho žaluje, jelikož vzájemné dluhy se pokládají za zrušeny od té doby, kdy poprvé stály kompenzace schopné proti sobě.

K nemožnosti plnění: Plnění se může státi nemožným buď pro všechny spoludlužníky (totální), anebo jen pro některého (parciální). Parciální nemožnost plnění zajisté ostatních se netýká. Totální nemožnost osvobozuje všechny dlužníky, přivodila-li ji náhoda. Stalo-li se plnění nemožným zviněním některého spoludlužníka, změně se koreálná obligace na obligaci z náhrady škody, za niž ovšem ručí pouze ten, kdo ji zavinil. Ostatní spoludlužníci se osvobozují; nemohou přece býti nuceni poskytnouti náhradu za škodu, kterou nezavinili ani nezpůsobili, a řádně plniti také nemohou.

K narovnání: Při narovnání si věřitelé a dlužníci činí navzájem ústupky, aby se pochybný právní poměr stal nepochybným. Narovnání se skládá vlastně ze dvou institutů: se strany dlužnické je to uznání dluhu ve smyslu materiálně právním, se strany věřitelské je to zřeknutí se práva. Při aktivní korealitě působí narovnání jen pro kontrahenty, protože oba dílčí instituty, uznání i zřeknutí, působí jen mezi kontrahenty, týkají se jen jich osoby a ne přímo samé obligace. Při pasivní korealitě uznání působí též jen mezi kontrahenty, avšak zřeknutí se práva, když je zde jen jeden věřitel, kdy tedy není ohledu na zkrácení ostatních věřitelů, může se týkati jak jen kontrahenta, zde narovnání působí jako při korealitě aktivní, tak také samého plnění, které ovšem se týká všech dlužníků. Při narovnání se zřeknutí týká v tomto případě jen části nároku na plnění, dluh

se zmenší narovnáním příslušně pro všechny spoludlužníky, i když při kontrahování narovnání nebyli účastni.

Jednotliví spoludlužníci neb spoluvěřitelé mezi sebou zakládají a při nějaké obligaci korealitu spojují v koreálné subjekty z nějakého hospodářského důvodu, který je zpravidla kausou smlouvy ujednané mezi nimi a směřující k založení obligace. Tato smlouva zpravidla obsahuje též povinnost, aby uspokojený spoluvěřitel z vydobyté pohledávky podle smluvených dílů uspokojil ostatní věřitele, anebo, aby ostatní spoludlužníci, kteří neplatili, smluvenou kvotu nainradili zaplativšímu dlužníku. Není však třeba, aby takovýto regres se umlouval. Může též, jako jiná obligace, spočívat na zákoně. Zákon sám může v některých nebo ve všech případech koreality stanoviti regres. Takové předpisy bývají dispositivní, mezi stranami t. i. mezi spoluvěřiteli nebo spoludlužníky, může býti i jinak umluveno, může jíti i o druzi darování; tu regresu nebude. Regres tedy nevyplývá z institutu koreality, jest obligací samostatnou. Zejména v něm nelze spatřovati cessi, vždyť před zaplacením bychom v takovémto pojetí nenašli práva, jež by bylo lze cedovati, aspoň ne při aktivní korealitě.

Podle našeho práva regres při aktivní korealitě může spočívat jen na smlouvě, nikdy podle § 895. na zákoně. Dostanou-li něco nespokojení spoluvěřitelé od svého uspokojeného kolegy, to závisí jen na úmluvě mezi nimi, nejčastěji na smlouvě společenské. Není-li takové úmluvy, nemají regressu.

Naproti tomu při pasivní korealitě § 896. stanoví, že i bez zvláštní úmluvy ve všech případech může zaplativší spoludlužník od ostatních žádati náhradu tak, jako kdyby se zaplacená pohledávka rozdělila mezi ně, pokud mohou platiti, rovným dílem. Tedy je-li některý spoludlužník neschopen platiti v době regresu, nebo byl-li nezpůsobilý se zavázat v době zřízení koreálné obligace, rozdělí se podíl na něho připadající rovnoměrně mezi všechny ostatní. Byl-li některý spoludlužník pro svou osobu sprostěn placení, nemůže zkrátiti práv ostatních a musí s nimi stejně přispěti na regres.

(Hlavní prameny: Hasenöhrl: Obligationenrecht, Krasnopolski: Obligationenrecht, Krainz-Ehrenzweig: System, Mages: Gesamtschuldverhältnisse, Sedláček: Nástin všeob. části, Weyr: Základy filosofie právní.)

Mezistátní úprava přímých daní v čsl. republice.

Min. rada doc. dr. Boleslav Fux (Praha).*)

(Problém.) Problém, o jehož řešení tu jde, záleží v tom, jak vyrovnati dvojí zdanění a zejména jak vyvarovati se dvojímu zda-

*) Přednesl ve schůzi »Všehrdu« dne 7. května 1924.